

Pori
Tahkoluoto – Mäntyluoto
LNG-terminaalin kaasuputkilinjan arkeologinen inventointi
2014

SISÄLLYSLUETTELO

Yleiskartat 3 kpl

Arkisto ja rekisteritiedot

Tiivistelmä

1. Johdanto.....	8
2. Alueen historia ja tutkimushistoria.....	8
3. Inventointi.....	10
4. Yhteenveto.....	10
5. Kohteet.....	11
5.1. Kiinteät muinaisjäännökset.....	11
5.2. Muut kohteet.....	17

Lähteet

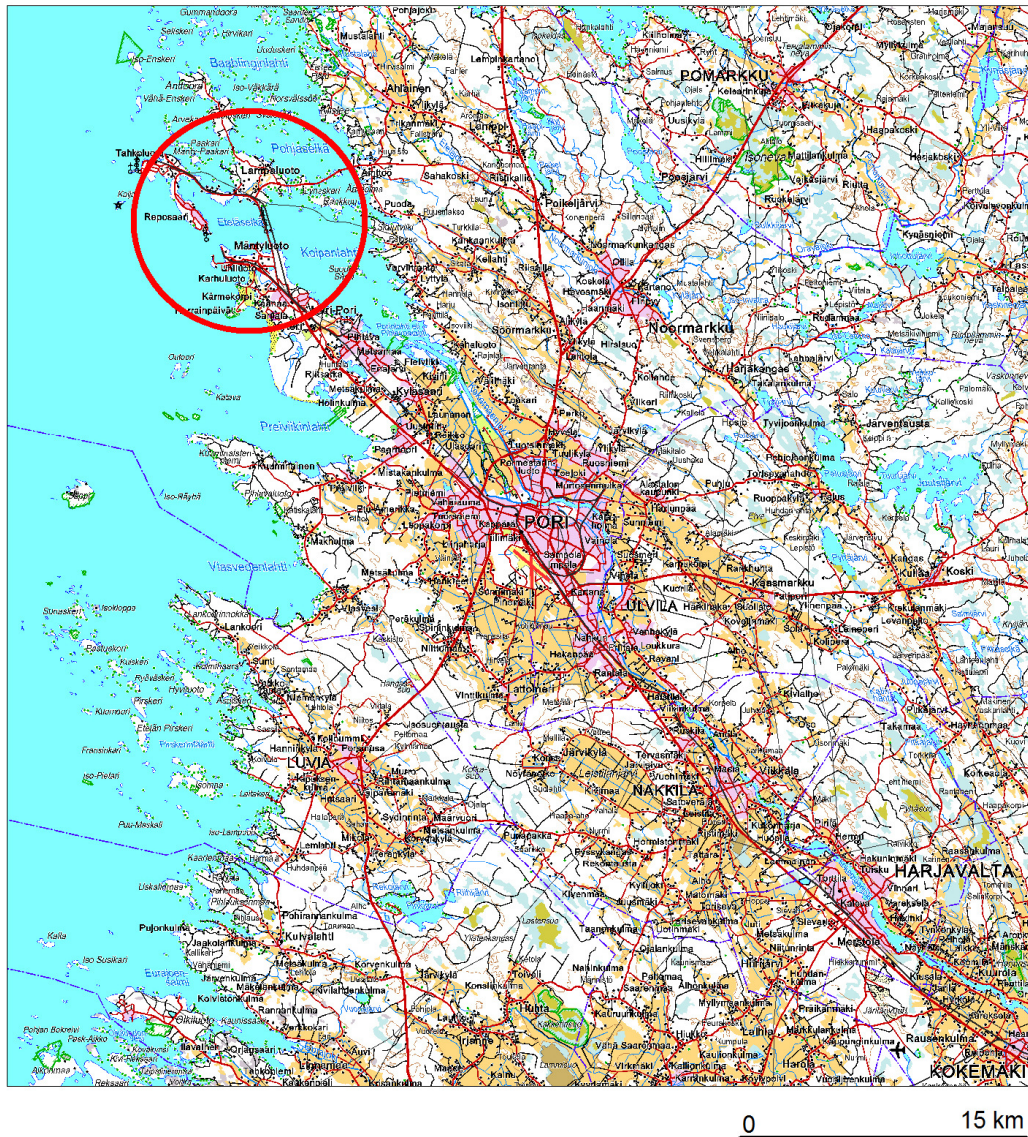
LIITTEET

Liite 1. Kuvaluettelo

Kannen kuva: Pori Kappelinluoto. Kuva: T. Vasko

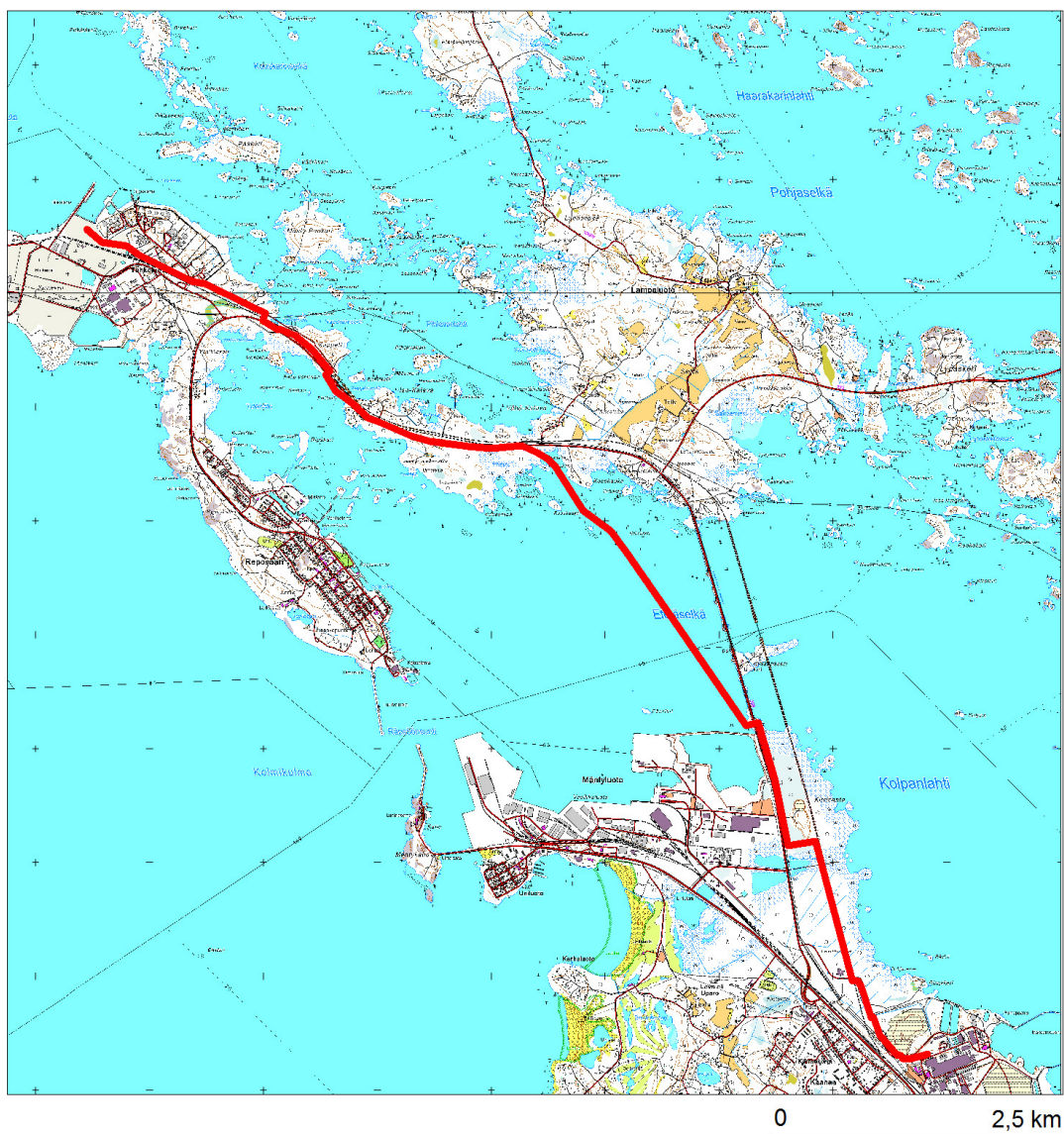
Pori
 Tahkoluoto-Mäntyluoto
 LNG-terminaalin kaasuputkilinjan arkeologinen inventointi 2014
 T. Vasko
 MK 1:300 000

Alueen sijainti

Pori
Tahkoluoto-Mäntyluoto
LNG-terminaalin kaasuputkilinjan arkeologinen inventointi 2014
T. Vasko
MK 1:50 000

Linjaus

Pori
 Tahkoluoto-Mäntyluoto
 LNG-terminaalin kaaasuputkilinjan arkeologinen inventointi 2014
 T. Vasko
 MK 1:25 000

Kohteet

1. Kappelinluoto (kiinteä muinaisjäännös)	4. Radanvarsi (muu kohde)
2. Tahkoluodon kylä (kiinteä muinaisjäännös)	5. Rähä (muu kohde)
3. Vasikkarinmäki (kiinteä muinaisjäännös)	6. Koivu (muu kohde)

ARKISTO- JA REKISTERITIEDOT

Kaupunki: Pori

Tutkimuksen laatu: perusinventointi

Inventoinnin syy: kaasuputken linjaus

Peruskartta: 1142 07 + 04

Tutkimuslaitos: Satakunnan Museo

Tutkija: FM Tiina Vasko

Kenttätyö: 8.-9.9.2014

Rahoittaja: Gasum Oy

Digitaalikuvat: 1-24

Sivumäärä: 22 +1 liitesivua

Alkuperäisen raportin säilytyspaikka: Satakunnan Museon arkisto

TIIVISTELMÄ

Pori

Tahkoluoto – Mäntyluoto

LNG-terminaalin kaasuputkilinjan arkeologinen inventointi 2014

PK 1242 07 + 04

Satakunnan Museo

Inventoija: FM Tiina Vasko

Satakunnan Museo inventoi 8.-9.9.2014 Porin Tahkoluodosta Mäntyluotoon ulottuvalla alueella tulevaa LNG-terminaalin kaasuputken linjaa. Linjan pituus on 12 kilometriä. Työalueen leveys maastossa on noin 10-12 metriä. Työn suoritti FM Tiina Vasko. Inventoinnin valvojana oli Satakunnan Museon amanuenssi Leena Koivisto. Rahoittajana oli muinaismuistolain 15 § mukaisesti Gasum Oy.

Inventointi kohdistettiin suunnitellulle putkilinjaukselle ja sen lähietäisyydelle. Tahkoluodosta aiemmin tunnetut kohteet tarkastettiin. Suunnittelualue kulkee osin veden alla ja maanpäällisin osin Reposaarentien, rautatien ja Räyhäntien vieressä. Linjauksen alueelta ei tunnettu ennestään kiinteitä muinaisjäännöksiä, eikä niitä inventoinnissakaan löydetty. Muinaisjäännösten suhteen nykyisellä linjauksella ei siis ole esteitä putken rakentamiselle.

Löydöt: -

Kenttätöaika: 8.-9.9.2014

Tutkimuskustannukset: Gasum Oy

Tutkimusraportti: Tiina Vasko 19.9.2014 Satakunnan Museon arkisto ja kopio Museoviraston arkistossa.

1. Johdanto

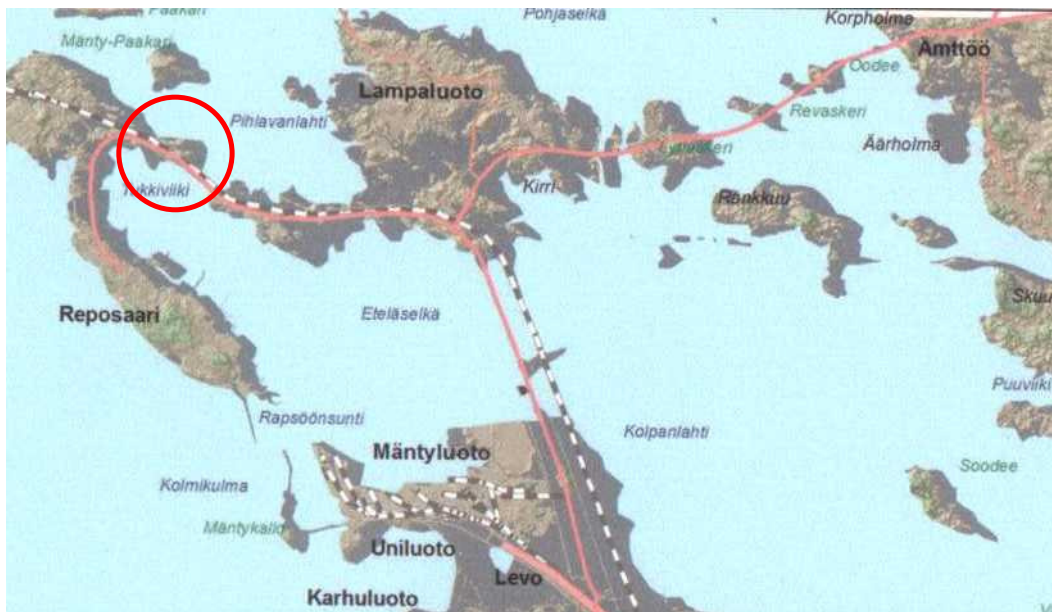
Satakunnan Museo inventoi 8.-9.9.2014 Porin Tahkoluodossa ja Mäntyluodossa suunniteltua LNG-terminaalin kaasuputken linjausta. Suunnittelualue sijaitsee Porin keskustasta noin 20 km luoteeseen. Työn suoritti FM Tiina Vasko. Inventoinnin valvojana oli Satakunnan Museon amanuenssi Leena Koivisto. Rahoittajana oli muinaismuistolain 15 § mukaisesti Gasum Oy.

Gasumin tavoitteena on rakentaa Porin terminaalin ympärille LNG:n (liquefied natural gas) logistiikkaketju. Kaasunjakelu on tarkoitettu teollisuuden sekä meri- ja maantieliikenteen tarpeisiin. Linjan pituus Tahkoluodosta Mäntyluotoon on 12 kilometriä. Työalueen leveys maastossa on noin 10-12 metriä. Tavoitteena on käynnistää rakennustyöt vuoden 2015 aikana. Terminaalin valmistumisajankohdaksi tavoitellaan syksyä 2016.

2. Alueen historia ja tutkimushistoria

Vielä noin vuonna 1100 meri ulottui lahtena pitkälle sisämaahan Kokemäenjokilaaksoon Ulvilaan asti. Yterinniemi oli lähes kokonaan veden alla, vain Yter (Ytterö) ja Kyläsaari eli Kokemäensaari (Inderö) olivat saarina. Pohjoisessa meri rajoittui kaakkois-luode suuntaiseen kallioharjanteeseen Lyttilän, Hyvelän ja Harjunpään kylien luona. Kuuminaisten niemimaa oli jo hahmottunut kuten myös ymäröivää maisemaa korkeammalla oleva Porin kaupungin keskusta.

Kuusisataa vuotta myöhemmin maisema näytti jo hyvin erilaiselta. Yteristä ja Kyläsaaresta oli muodostunut Yterin niemimaa, joka oli kuroutunut kiinni mantereeseen. Jokisuu ja suistomaa olivat siirtyneet Ulvilan luota Porin edustalle ja pohjoiseen Hyvelän, Ruosniemen ja Harjunpään kylien kupeeseen. Nämä Porin pohjoispuolella kallioharjanteella sijaitsevat keskiaikaiset kylät on siis perustettu silloisen rantaviivan läheisyyteen. Nyt Inventoinnin kohteena oleva alue oli suurelta osin veden peitossa vielä 1700-luvulla (kts. kuva 1.).

Kuva 1. Porin rannikko noin vuonna 1700. Tummat alueet ovat vielä veden alla. Kappelinluoto ympäröity. Kartta GTK.

Kappelinluoto sijaitsee **Reposaaren** koillisosassa. Luoto on kasvanut kiinni Reposaareen, mutta Kappelinsunti erottaa sen edelleen Lampaluodosta. Kappelinluodolla on perimätiedon mukaan muinainen merimiesten kappelin paikka. Kappelinluotoa on käytetty myös hautausmaana, 1800-luvun puolivälistä tiedetään ainakin kolme paikalle haudattua vainajaa ja hautauksia on voitu tehdä enemmänkin, sillä hautausmaa perustettiin Reposaarelle vasta v. 1898. Porin kaupungin historiassa mainitaan, että Reposaaren laivalaituria 1775 rakennettaessa "hirsiiä tuotiin Lampaluodosta ja kiviä otettiin läheisen Kappelisaaren "kappelikirkosta" (Ruuth 1899, 571). Kappelinluodolla oli vielä 1850-luvulla tapana järjestää kesäisin jumalanpalveluksia.

Reposaaren sahan perustaminen 1870-luvulla, sataman kasvu ja nopea teollistuminen muokkasivat Reposaaren ympäristöä voimakkaasti. Kappelinluotoon perustettiin sahan tapuli- ja lautatarha ja tässä käytössä alue oli aina 1940-luvulle asti. Reposaarelle mantereelta kulkeva tie sekä Tahkoluotoon menevä rautatie halkovat molemmat Kappelinluotoa. 1950-luvulla tapahtunut tien ja 1980-luvulla radan rakentaminen ja niiden yhteydessä tapahtunut hiekanotto ovat muokanneet maisemaa voimakkaasti ja osittain tuhonneet myös jälkiä alueen aikaisemmasta maankäytöstä ja historiasta.

Kappelinluodolla tehtiin ratatöiden vuoksi **kaivaustutkimuksia** vuonna 1981. Alueelta löydettiin useita rakennuksen perustuksia ja kiveyksiä, jotka liittyivät kalastajien asumiseen ja oleskeluun paikalla. Nykyään Kappelinluodon korkeimmalla kohdalla on Kappelin muistomerkki: sementillä sidottu kiviraunio ja kivikehä sekä näitä ympäröivä ketjuaita. Satakunnan Museon tuottama opastaulu pystytettiin keväällä 2014. Kappelinluodossa on muinaisjäännösalue.

Tahkoluodon alueella inventoitiin vuonna 2010. Tuolloin paikallistettiin Tahkoluotoon vuonna 1745 syntynyt torppariasutus. Tahkoluoto kuului Porin kaupungille ja torpparit maksoivat veroina Porin pormestarille erilaisia ruoka- ym. tuotteita. Elinkeinoissa kalastus oli tärkeässä roolissa peltoviljelyn lisäksi. Topografisista olosuhteista johtuen on hyvin todennäköistä että torpat ovat varsin varhain perustaneet tonttinsa lähekkäin ja muodostaneet kylän. Paikalla on asuttu vielä 1980-luvulla, kuten mm. vuoden 1987 peruskartasta ilmenee. Voimalalaitoksen vuoksi asutus hävisi ja kylän alue onkin osin voimala-alueen aidan sisäpuolella.

Kuva 2. Tahkoluodon kylä pitäjänkartassa v. 1854. Kartta Kansallisarkisto.

Kalastajatorpilla on joillain alueilla keskimääräistä suurempi suhteellinen merkitys osana alueen asutushistoriaa; saariston asuttamisessa torpilla oli suuri rooli. Tutkimuksellisesti merkittävimpiä ovat juuri 1700-luvun puoliväliä vanhempien torppien paikat. Pääsääntöisesti autioituneet, ennen 1750-lukua syntyneet torpanpaikat ovat kiinteitä muinaisjäännöksiä.

3. Inventointi

Kohteita dokumentoitiin valokuvaamalla. Koordinaattitietoja tallennettiin Garmin GPSmap62-paikantimella, tarkkuus oli keskimäärin 3-5 metriä. Raportin kartat on luotu ohjelmalla MapInfo 8.5.

Putkilinjauksen kulku maastossa tarkastettiin saatujen paikkatietojen perusteella. Mäntyluodosta luoteeseen linja kulkee veden alla nousten maalle Porinnokan kohdalla. Linja jatkuu Reposaarentien länsipuolta seuraten yli Kappelinsuntin. Kohta linja menee tien itäpuolelle ja kulkee Tahkoluodon alueelle rautatien länsipuolella. Linjan työalueen leveys on 10-12 m.

Koko linja on hyvin alavaa maata (ylin noin 5 m mpy). Sen lähialueelta tunnetaan mainittu historiallisen ajan muinaisjäänös Kappelinuoto. Nyt maastossa tarkastettiin linjalla olevia topografisesti soveliaita kohtia ja sen lähiympäristöä. Tahkoluodosta aiemmin tunnetut kohteet tarkastettiin.

Kohteessa Koivu sijaitsee vanhan maakellarin jäänteet. Se sijaitsee n. 30 metriä tiestä eikä siis ole linjalla. Kohde Räyhä sijaitsee linjalla lähellä Tahkoluodon satama-aluetta, Räyhäntien vieressä. Se on pellon raivauksessa syntynyt kiviröykkiö. Aiemmin löytynyt kohde Radanvarsi (kivirakenne) tarkastettiin myös. Nämä kolme eivät ole kiinteitä muinaisjäännöksiä.

3. Yhteenveto

Inventointi kohdistettiin suunnitellulle putkilinjaukselle ja sen lähietäisyydelle. Suunnittelualue kulkee osin veden alla ja maanpäällisin osin Reposaarentien, rautatien ja Räyhäntien vieressä. Linjauksen alueelta ei tunnettu ennestään kiinteitä muinaisjäännöksiä, eikä niitä inventoinnissakaan löydetty.

Muinaisjäänösten suhteen nykyisellä linjauksella ei siis ole esteitä putken rakentamiselle. Jos linjaus vielä muuttuu, tulee asiasta olla uudelleen yhteydessä Satakunnan Museoon.

Turussa 19.9.2014

Tiina Vasko, FM

5.1. Kiinteät muinaisjäännökset

1. Kappelinluoto

Kaupunki	Pori
Nimi	Kappelinluoto
Laji	kiinteä muinaisjäännös
Muinaisjäännöstunnus	609010022
Muinaisjäännöstyyppi	muinaisjäännösryhmät
Muinaisjäännöstyyppin tarkenne	-
Ajoitus	historiallinen
Lukumäärä	1
Peruskarttanumero	1142 07
Tarkastuspäivä	9.9.2014
Koordinaatit:	
P: 6845447 I: 205614	
P (YKJ): 6848319 I (YKJ): 3205666	
Z/m.mpy alin: 5,00	

Sijainti ja maasto

Keski-Porin kirkosta 25 km luoteeseen. Kappelinluoto-niminen entinen saari. Maatunut kiinni Tahkoluotoon.

Kohteen kuvaus

Rautaketjujen ympäröimä alue matalan kivikkoisen mäen laella, Reposaaressa ja Tahkoluodon lähellä on perimätiedon mukaan kappelin paikka. Satakunnan Museo on tutkimuksissaan 1982 todennut, että Kappelinluodolla on perimätiedon mukaisen kappelin paikan lisäksi mahdollisia hautoja eri ajoilta, kaivo sekä muinaisen kalastajakylän jäännökset. Rauhoituksen piiriin kuuluu koko mäki kappelin muistomerkillä Tahkoluodon rata-alueelle asti.

Vuoden 2010 tarkastuksessa havaittiin, että mäen laella muistomerkin ympäristössä on erimuotoisia matalia, melko epäsäännöllisiä kuoppia. Niiden koko vaihtelee noin 2 x 1 metristä alle metriin. Havaintojen perusteella on mahdoton sanoa, ovatko ne luontaisia vai ihmisen tekemiä. Minkäänlaista säännöllistä kuviota ne eivät muodostaneet. Maasto on kivistä ja paikoin mäen reunasta näyttää joskus ajetun hiekkaa, mutta kuopan reunat ovat jo maatuneet. Satakunnan Museo on tuottanut paikalle opastaulun keväällä 2014.

Tarkastettaessa ei huomattu muutoksia maankäytössä.

Digikuvat

14-15

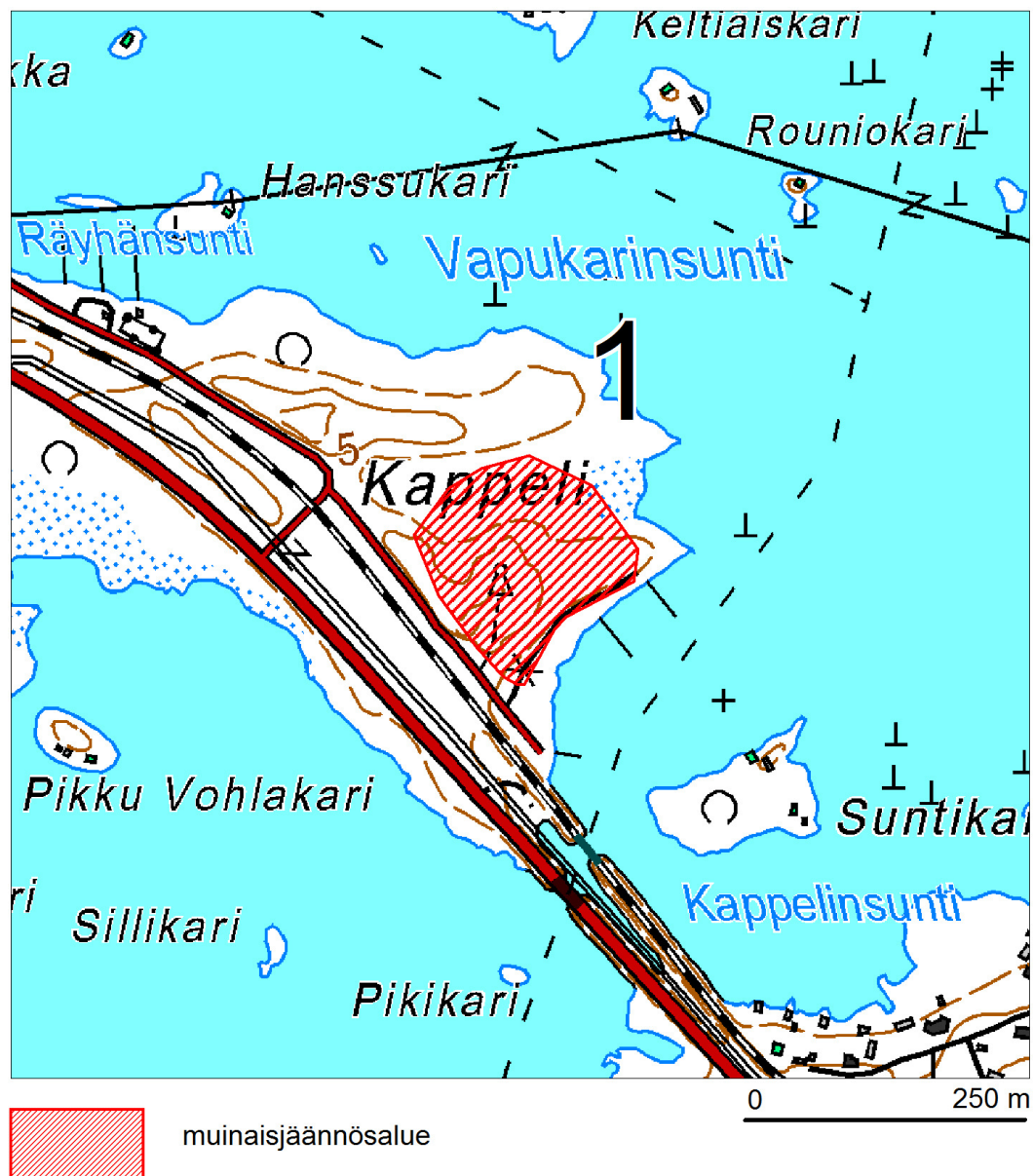
Kartat

Kartta 1, yleiskartta

Kartta 1

Pori
 Tahkoluoto-Mäntyluoto
 LNG-terminaalin kaasuputkilinjan arkeologinen inventointi 2014
 T. Vasko
 MK 1:5000

1. Kappelinluoto

2. Tahkoluodon kylä

Kaupunki	Pori
Nimi	Tahkoluodon kylä
Laji	kiinteä muinaisjäännös
Muinaisjäännöstunnus	uusi kohde
Muinaisjäännöstyyppi	asuinpaikat
Muinaisjäännöstyyppin tarkenne	kylänpaikat
Ajoitus	historiallinen
Lukumäärä	1
Peruskarttanumero	1142 07
Tarkastuspäivä	9.9.2014
Koordinaatit:	
P: 6845967 I: 204054	
P (YKJ): 6848840 I (YKJ): 3204104	
Z/m.mpy alin: 5,00	
Huom. koordinaatit muuttuneet.	
Koordinaatit muinaisjäännösalueen keskeltä.	

Sijainti ja maasto

Reposaaren kirkosta 3,4 km luoteeseen. Avoin niittymäinen mäkialue voimalaitoksen itäpuolella, osittain laitosalueen aidan sisällä. Aidan ulkopuolelle jäänyttä kylätontin osaa on paikallinen luonnonsuojeluyhdistys hoitanut niittämällä.

Kohteen kuvaus

Tahkoluodon alueella inventoitiin vuonna 2010. Tuolloin paikallistettiin Tahkoluotoon vuonna 1745 syntynyt torppariasutus. Tahkoluoto kuului Porin kaupungille ja torpparit maksoivat veroina Porin pormestarille erilaisia ruoka- ym. tuotteita. Elinkeinoissa kalastus oli tärkeässä roolissa peltoviljelyn lisäksi. Topografisista olosuhteista johtuen on hyvin todennäköistä että torpat ovat perustaneet tonttinsa lähekkäin ja muodostaneet kylän. Paikalla on asuttu vielä 1980-luvulla, kuten mm. vuoden 1987 peruskartasta ilmenee. Voimalalaitoksen vuoksi asutus hävisi ja alue onkin osin voimala-alueen aidan sisäpuolella. Kalastajatorpilla on joillain alueilla keskimääräistä suurempi suhteellinen merkitys osana alueen asutushistoriaa; saariston asuttamisessa torpilla oli suuri rooli.

Paikalla on useita kivrakenteita, joista seuraavat dokumentoitiin vuonna 2010:

Kivikellari p=6848873, i=3204181

Kiviaita p=6848819, i=3204173

Se on 9 (W-E) m pitkä, 1,2 m leveä ja noin 90 cm korkea rakenne, jossa reunoilla on isompia kiviä ja niiden välissä pienempiä.

Rakennuksen kivijalka p=6848878, i=3204159

Sen korkeus on noin 30 cm ja koko 7 x 7 m.

Kivijalan sisäpuolella on tiilistä muurattu uuni. Rakenteissa oleva betoni ym. viittaa melko nuoreen ikään ja oppaana toiminut Heimo Salminen muistikin vielä talossa asuneen henkilön.

Paikalla nyt näkyvät jäännökset ovat todennäköisesti lähes kokonaan nuoremman asutuskerrostuman merkkejä. On kuitenkin todennäköistä että maan alla on säilynyt jäännöksiä myös vanhasta asutuksesta. Tutkimuksellisesti merkittävimpiä ovat juuri 1700-luvun puoliväliä vanhempien torppien paikat. Pääsääntöisesti autioituneet, ennen 1750-lukua syntyneet torppapaikat ovat kiinteitä muinaisjäännöksiä. Vanhimpien kulttuurikerrosten ja kiinteiden rakenteiden säilyneisyyden selvittäminen vaatii lisätutkimuksia. Muinaisjäännösalue on rajattu v. 1854 pitäjänkartassa näkyvän kylätontin mukaan. Kasvillisuudesta johtuneen huonon näkyvyyden vuoksi paikka tulisi tarpeen vaatiessa tarkastaa varhain keväällä/myöhään syksyllä.

Tahkoluodon kylä on historiallisen merkittävyytensä vuoksi myös kulttuuriperintökohde. Tämä tarkoittaa vallitsevan maankäytön olevan edelleen sallittua, mutta maankäytön suunnittelussa on huomioitava alueen erityispiirteet. Alueen rajausta on suuntaa antava. Rajauksen sisäpuolella on myös maakunnallisesti merkittäväksi luontokohteeksi luokiteltu Tahkoluodon keto.

Digikuvat

-

Kartat

Kartta 2, yleiskartta

Kartta 2.

Pori
Tahkoluoto-Mäntyluoto
LNG-terminaalin kaasuputkilinjan arkeologinen inventointi 2014
T. Vasko
MK 1:5000

2. Tahkoluodon kylä

3. Vasikkarinmäki

Kaupunki	Pori
Nimi	Vasikkari
Muinaisjäännöstunnus	uusi kohde
Muinaisjäännöstyyppi	puolustusvarustukset
Muinaisjäännöstyyppin tarkenne	tykkipatterit
Ajoitus	historiallinen, 2. maailmansota
Lukumäärä	1
Peruskarttanumero	1142 07
Tarkastuspäivä	-
Koordinaatit:	
P: 6845652 I: 204416	
P (YKJ): 6848526 I (YKJ): 3204467	
Z/m.mpy alin: 2,5	
Koordinaatit keskeltä.	

Sijainti ja maasto

Reposaaren kirkosta 3 km luoteeseen. Vetisellä metsäalueella hyvin louhikkoinen ja vesakoitunut pieni kumpare Reposaareen vievän tien länsipuolella.

Kohteen kuvaus

Ulkomitoiltaan noin 12x8 m kokoinen pääasiassa savisesta maasta, mutta jossain määrin myös kivistä rakennettu nelikulmainen maavalli. Vallin leveys vaihtelee 0,7-1,2 m välillä ja sen korkeus on noin puolimetriä, paikoin melkein metrin. Sisäpuolella on ainakin 6x6 m kokoinen tasainen alue – luultavasti se on laajempi, mutta kasvillisuus peittää rakennetta niin pahoin, että havaintojen teko on vaikeaa. SW-kulmassa on kulkuaukko. Paikoin maavalli on tehty pienen kumpareen rinteeseen päälle siten, että valli on ulkopuolelta melko korkea. Perimätiedon mukaan paikalla on toisen maailmansodan aikaan ollut satamaa suojaava ilmatorjuntatykki.

Digikuvat

-

Kartat

Yleiskartta

5.2. Muut kohteet

4. Radanvarsi

Kaupunki	Pori
Nimi	Radanvarsi
Muinaisjäännöstunnus	-
Muinaisjäännöstyyppi	muu kohde
Muinaisjäännöstyyppin tarkenne	-
Ajoitus	historiallinen
Lukumäärä	1
Peruskarttanumero	1142 07
Tarkastuspäivä	9.9.2014
Koordinaatit: P: 6845986 I: 204526 P (YKJ): 6848860 I (YKJ): 3204577 Z/m.mpy alin: 5,00	

Sijainti ja maasto

Reposaaren kirkosta 3,2 km koilliseen. Metsäinen kapea harjanne aivan junaradan vieressä pienellä kumpareella.

Kohteen kuvaus

Kulman tekevä löyhä vallimainen kivilatomus, koko on 10 (SE-NW) x 8 m. Rakenteen korkeus on noin metrin ja sen leveys pohjalta 1,5 – 2 m. Vallin sisäpuolelle jäävä alue on tasainen. Sijaitsee pienellä kumpareella. Kivet ovat melko kookkaita.

Liittyy mahdollisesti radan rakentamiseen. Ei kiinteä muinaisjäännös.

Digikuvat

19

Kartat

Yleiskartta

5. Räyhä

Kaupunki	Pori
Nimi	Räyhä
Muinaisjäännöstunnus	-
Muinaisjäännöstyyppi	muu kohde
Muinaisjäännöstyyppin tarkenne	-
Ajoitus	historiallinen
Lukumäärä	1
Peruskarttanumero	1142 07
Tarkastuspäivä	9.9.2014
Koordinaatit:	
P: 6846045 I: 204515	
P (YKJ): 6848919 I (YKJ): 3204566	
Z/m.mpy alin: 4,00	

Sijainti ja maasto

Reposaaren kirkosta 3,2 km luoteeseen. Metsää ja vanha peltotilkku radan ja Räyhäntien välissä.

Kohteen kuvaus

Todennäköisesti pellon raivauksessa syntynyt, muutaman ison kiven muodostama röykkiö. Koko n. 4x4 m. Ympärillä pieni avoin tanhua. Paikalla näkyy peltotilkkuja vuoden 1845 pitäjänkartassa. Vuoden 1970 peruskartassa peltoja ei enää ole. Kyseessä lienee vanhat torpparien raivaamat pellot.

Yksittäisenä röykkiönä ei ole aihetta suojella.

Digikuvat

18

Kartat

Yleiskartta

Kuva 3. Pori Rāyhā. Raivausröykkiö. Kuva T. Vasko.

6. Koivu

Kaupunki	Pori
Nimi	Koivu
Muinaisjäännöstunnus	-
Muinaisjäännöstyyppi	muu kohde
Muinaisjäännöstyyppin tarkenne	-
Ajoitus	historiallinen
Lukumäärä	1
Peruskarttanumero	1142 07
Tarkastuspäivä	8.9.2014
Koordinaatit: P: 6845999 I: 204130 P (YKJ): 6848873 I (YKJ): 3204181 Z/m.mpy alin: 4,00	

Sijainti ja maasto

Reposaaren kirkosta 2 km koilliseen. Metsäkumpare Reposaarentien eteläpuolella.

Kohteen kuvaus

Metsäkumpareeseen rakennetun maakellarin raunio. Sisämitat noin 3x5 m. Seinät koostuvat maasta ja kivistä.

Myöhäinen rakenne, ei aihetta suojella.

Digikuvat

10-12

Kartat

Yleiskartta

Kuva 4. Pori Koivu. Maakellarin jäänteet. Kuva T. Vasko.

Lähteet

Korhonen, R. (toim.) 2010. Geotietoa Satakunnasta. GeoPori-, GeoSatakunta- ja InnoGeoprojektien loppuraportti. Geologian tutkimuskeskus, Tutkimusraportti 183.

Lähteenoja, A., Pulkkinen, O. ja Hacklin, W. 1942. Reposaaren historia. Helsinki.

Ruuth, J. W. Toim. Mauno Jokipii. 1958. Porin kaupungin historia II 1558-1809. Pori.

Uusi-Seppä, N. (toim.) 2012. Satakunnan kulttuuriympäristöt eilen, tänään, huomenna. Satakunnan Museon julkaisuja 19/2012. Eura.

Internet

Museovirasto, Kulttuuriympäristön rekisteriportaali, Muinaisjäännösrekisteri.
<http://kulttuuriymparisto.nba.fi/netsovellus/rekisteriportaali/portti/default.aspx>

Kansallisarkisto

Uvila 1142 07. Pitäjänkartta v. 1854.

Liite 1.

Kuvaluettelo

Pori

Tahkoluoto – Mäntyluoto

LNG terminaalin jakeluputken linjan arkeologinen inventointi 2014

T. Vasko

Digitaalikuvat

1. Pori Tahkoluoto – Mäntyluoto. Kaasuputken lähtökohta veden alle Reposarentien länsipuolella. Pohjoisesta. 8.9. TV.
2. sama
3. Pori Tahkoluoto – Mäntyluoto. Tuulivoimala opastuskeskuksen kohdalla. Etelästä. 8.9. TV.
4. Pori Tahkoluoto – Mäntyluoto. Kaasuputken kulku veden alla ja nousu Porinnokkaan. Kaakosta. 8.9. TV.
5. Pori Tahkoluoto – Mäntyluoto. Reposarentien siltaa Hilskansaaren kohdalla. Lounaasta. 8.9. TV.
6. sama
7. Pori Tahkoluoto – Mäntyluoto. Kaasuputken linjaa Reposarentien länsipuolella Koivun kohdalla. Idästä. 8.9. TV.
8. sama
9. sama
10. Pori Tahkoluoto – Mäntyluoto. Koivu. Kellarinjäänös. Lännestä. 8.9. TV.
11. sama
12. sama
13. Pori Tahkoluoto – Mäntyluoto. Kaasuputken linjaa Reposarentien länsipuolella Taukotien kohdalla. Idästä. 8.9. TV.
14. Pori Tahkoluoto – Mäntyluoto. Kappelinluodon muistomerkki. 9.9. TV.
15. sama
16. Pori Tahkoluoto – Mäntyluoto. Rautatietä itään Räyhäntien ylikululla. Linjaus kuvassa oikealla puolella. Lännestä. 9.9. TV.
17. Pori Tahkoluoto – Mäntyluoto. Rautatietä länteen Räyhäntien ylikululla. Linjaus kuvassa vasemmalla puolella. Idästä. 9.9. TV.
18. Pori Tahkoluoto – Mäntyluoto. Raivausröykkiö Räyhäntien länsipuolella. Lännestä. 9.9. TV.
19. Pori Tahkoluoto – Mäntyluoto. Kiviä kohteessa Radanvarsi. Etelästä. 9.9. TV.
20. Pori Tahkoluoto – Mäntyluoto. Kaasuputken linjaa Räyhäntien vieressä, kuvassa vasemmalla puolella. Idästä. 9.9. TV.
21. Pori Tahkoluoto – Mäntyluoto. Kaasuputken linjaa Räyhäntien vieressä, kuvassa oikealla puolella. Lännestä. 9.9. TV.
22. Pori Tahkoluoto – Mäntyluoto. Porinnokan alueella kaasuputkilinja nousee vedestä. Pohjoisesta. 9.9. TV.
23. sama
24. sama